

**Kommentarmaterial till
kursplanen i moderna språk**

Skolverket

Kommentarmaterial till
kursplanen i moderna språk

Beställningsadress:
Fritzes kundservice
106 47 Stockholm
Tel: 08-598 191 90
Fax: 08-598 191 91
E-post: order.fritzes@nj.se
www.fritzes.se

ISBN: 978-91-38325-51-3
Form: Ordförrådet AB
Tryckt hos ett klimatneutralt företag
– Edita, Västerås 2011
Stockholm 2011

Innehåll

Inledning	4
En samlad läroplan.....	4
Kursplanens olika delar och kunskapskrav	4
Kommentar till kursplanen i moderna språk	6
Förändringar jämfört med tidigare kursplan.....	6
GERS.....	7
Syftet	8
Det centrala innehållet	11
Kommunikationens innehåll	12
Lyssna och läsa – reception	13
Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion.....	16
Kunskapskraven.....	18
Bilaga: Användningen av värdeord i kunskapskraven	21

Inledning

Till varje kursplan finns ett kommentarmaterial som riktar sig till lärare och rektorer. Avsikten med materialet är att ge en bredare och djupare förståelse för de urval och ställningstaganden som ligger bakom texterna i kursplanerna. Materialet beskriver också hur det centrala innehållet utvecklas över årskurserna och hur kunskapskraven är konstruerade.

Här nedan kommer först en övergripande beskrivning av den samlade läroplanen. Därefter följer kommentarmaterialet kursplanernas struktur för att det ska vara lätt att hitta och orientera sig i texten. *Formuleringar som är hämtade direkt från kursplanen är genomgående kursiverade i texten.*

En samlad läroplan

Från och med läsåret 2011/12 har alla obligatoriska skolformer, det vill säga grundskolan, grundsärskolan, sameskolan och specialskolan, var sin samlad läroplan.

Läroplanerna består av tre delar. Den första delen beskriver skolans värdegrund och uppdrag, medan den andra delen innehåller övergripande mål och riktlinjer för utbildningen. Dessa delar är i princip likadana för alla obligatoriska skolformer. Läroplanens tredje del innehåller kursplaner för alla ämnen. Kursplanerna är indelade i avsnitten syfte och centralt innehåll och kompletteras med kunskapskrav för de olika ämnena.

För att förstå undervisningens uppdrag är det angeläget att läsa den samlade läroplanen som en helhet. Det är också viktigt att förstå relationen mellan kursplanens olika delar.

Kursplanens olika delar och kunskapskrav

Syftets uppbyggnad

Varje kursplan inleds med en kort motivering till att det enskilda ämnet finns i skolan. Därefter anges syftena med undervisningen i ämnet. Syftestexten är formulerad så att det tydligt framgår vilket ansvar undervisningen har för att eleverna ska kunna utveckla de kunskaper och förmågor som anges.

Texten avslutas med ett antal långsiktiga mål som är uttryckta som ämnesspecifika förmågor. Dessa gäller för alla årskurser och ligger till grund för kunskapskraven. Målen sätter ingen begränsning för elevernas kunskapsutveckling – det går alltså inte att betrakta dem som något som slutgiltigt kan uppnås.

Det centrala innehållets uppbyggnad

I det centrala innehållet anges vad som ska behandlas i undervisningen. Innehållet är indelat i kunskapsområden som i sin tur består av ett antal punkter. Kunskapsområdena behöver inte motsvara arbetsområden i undervisningen, utan de är enbart ett sätt att strukturera innehållet i ämnet. Hur de olika innehållspunkterna hanteras i relation till varandra är något som lärare tillsammans med elever måste avgöra. Det centrala innehållet säger heller ingenting om hur mycket undervisningstid som ska ägnas åt de olika punkterna.

Det är viktigt att understryka att det centrala innehållet inte behöver utgöra allt innehåll i undervisningen. Det finns alltid möjlighet för läraren att komplettera med ytterligare innehåll utifrån elevernas behov och intresse.

Kunskapskraven

Kursplanerna kompletteras med kunskapskrav i de olika ämnena. Kunskapskraven är konstruerade utifrån ämnets långsiktiga mål och centrala innehåll. De beskriver den lägsta godtagbara kunskapsnivån för en elev i årskurs 3 och anger den kunskapsnivå som krävs för betygen A, C respektive E i årskurs 6 och 9.

I årskurs 3 finns det kunskapskrav för lägsta godtagbara kunskaper i ämnena matematik, svenska, svenska som andraspråk samt de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena. I årskurs 6 finns kunskapskrav i samtliga ämnen utom moderna språk. I årskurs 9 finns kunskapskrav i alla ämnen.

I specialskolan och sameskolan ser det delvis annorlunda ut än i grundskolan.

- I specialskolan finns kunskapskrav för lägsta godtagbara kunskaper i årskurs 4 samt kunskapskrav för betygen A, C och E i årskurs 7 och 10. Specialskolan har också kunskapskrav för lägsta godtagbara kunskaper i ämnet teckenspråk för döva och hörselskadade i årskurs 4.
- I sameskolan finns kunskapskrav för lägsta godtagbara kunskaper i årskurs 3 samt kunskapskrav för betygen A, C och E i årskurs 6.

Kommentar till kursplanen i moderna språk

Förändringar jämfört med den tidigare kursplanen

Den nya kursplanen ger inte uttryck för några större förändringar av ämnets betydelse eller roll i undervisningen. Inte heller grundsynen på språklärande är förändrad jämfört med den tidigare kursplanen.

Ett viktigt inslag vid utarbetandet av den nya kursplanen i moderna språk har varit att den, liksom tidigare, ska ingå i ett med gymnasieskolan gemensamt system med generella och påbyggbara språknivåer, så kallade steg. Utgångspunkten för detta system är Europarådets ”Gemensam europeisk referensram för språk, lärande, undervisning och bedömning” (GERS). Detta är ett vedertaget europeiskt system med generella språknivåer.

Den nya kursplanen i moderna språk har ytterligare harmoniserats gentemot den europeiska referensramen. Bland annat omfattar det centrala innehållet de texttyper och kontexter för språkanvändning som förekommer i den europeiska referensramen.

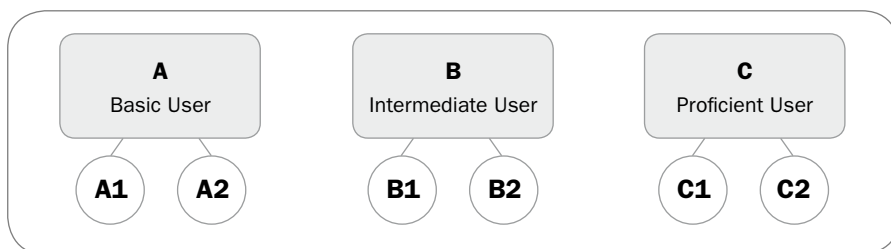
Kursplanen i moderna språk har fortfarande en funktionell och kommunikativ grundsyn på språklärande. Den tar sin utgångspunkt i språkanvändning och har fokus på de kommunikativa språkliga förmågorna reception, produktion och interaktion. Dessa begrepp lyfts fram tydligt i kursplanens centrala innehåll.

Den nya kursplanen betonar vikten av att ta vara på språket i omvärlden, till exempel i medier. Detta är ett ställningstagande som grundar sig både på forskning och på Skolverkets undersökningar som visar att motivationen och lärandet ökar när eleverna får tillgång till ett intresseväckande och levande språk från olika sammanhang.

Kursplanen anger, både i syftestexten och i de långsiktiga målen, att i den kommunikativa förmågan ingår också att eleverna gradvis ska öka sin behärskning av språkets struktur. Detta uttrycks i det centrala innehållet som uttal, grammatik, stavning, interpunktion med mera och är på så sätt tydligare framskrivet i den nya kursplanen jämfört med tidigare. Betoningen av språkets struktur ska samtidigt balanseras mot forskningsresultat som visar att man lär sig språk effektivast genom att få uttrycka sig och sträva efter att förstå och kommunicera, inte genom att studera separata byggstenar i språket. Det är detta som är innebörden i den funktionella och kommunikativa språksyn som nämnts ovan, och som också i linje med GERS är kursplanens grundhållning.

GERS

I den gemensamma europeiska referensramen för språk, lärande, undervisning och bedömning (GERS) definieras sex generella nivåer för språkfärdighet: A1, A2, B1, B2, C1 och C2. De beskriver språkfärdigheter från nybörjarnivå till avancerad nivå:

Varje färdighetsnivå beskrivs utförligt i GERS när det gäller såväl receptiva färdigheter (lyssna och läsa) som produktiva (tala och skriva) och interaktiva färdigheter (samtala och medverka i exempelvis brevväxling och chatt). Det går alltså att jämföra de steg som används i de svenska styrdokumenterna med detta gemensamma europeiska system (se tabell nedan).

GERS, nivå	A 1.1	A 1.2	A 2.1	A 2.2	B 1.1	B 1.2	B 2.1	B 2.2
STEG		1	2	3	4	5	6	7
Engelska								
Grundskolan	åk 3		åk 6		åk 9			
Gymnasieskolan, kurs						5	6	7
Moderna språk & teckenspråk för hörande								
Grundskolan		Elevens val åk 9	Språkval åk 9					
Gymnasieskolan, kurs		1	2	3	4	5	6	7

Jämförelsen med GERS gäller betyget E.

Ämnena engelska, moderna språk och teckenspråk för hörande har en progression i sju steg som sträcker sig genom grundskolan och gymnasieskolan. Dessa språk har samma generella krav på språkfärdighet oavsett vilken nivå i skolsystemet eleven befinner sig på. Kursplanen i teckenspråk för hörande är dock anpassad till språkets speciella karaktär. Tecknade språk skiljer sig från talade språk bland annat när det gäller produktion, reception och grammatisk struktur, samt avsaknad av eget skriftspråk.

Engelska i årskurs 6, liksom moderna språk och teckenspråk för hörande inom ramen för språkval, motsvarar enligt tabellen ovan steg 2. Det innebär att kraven på elevernas språkfärdighet för engelska i årskurs 6 samt moderna språk och teckenspråk för hörande i årskurs 9 ligger på samma nivå.

För årskurs 3 i engelska anges centralt innehåll, men inga kunskapskrav.

SYFTET

Den inledande texten i kursplanen ger svar på frågan varför moderna språk finns som ämne i skolan. Den första meningen, *språk är människans främsta redskap för att tänka, kommunicera och lära* är gemensam för alla språkämnen. På det viset betonar kursplanen att syftet med att lära sig språk är detsamma oavsett vilket språk det gäller.

Kursplanen i moderna språk tecknar konturerna av ett ämne som är viktigt för att eleverna framgångsrikt ska kunna delta i en värld med många internationella kontaktytor. Språk och olika kulturyttringar från olika delar av världen finns överallt i det svenska samhället. De språk som ryms inom ämnet är viktiga kommunikations- och informationsspråk i många olika miljöer och sammanhang och används inom så skilda områden som politik, ekonomi, musik och underhållning.

Ämnet moderna språk ger en bakgrund till, och ett vidare perspektiv på, de samhälls- och kulturyttringar som eleverna är omgivna av och skapar möjligheter för dem att kunna se den egna verkligheten i ett globalt sammanhang. Att förmedla ett sådant internationellt perspektiv till eleverna ingår i skolans uppdrag och finns inskrivet i läroplanen.

Att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang, och att delta i internationellt studie- och arbetsliv, kan främja den personliga utvecklingen. Ämnet är också viktigt ur ett medborgerligt perspektiv, eftersom det ger ökade möjligheter att ta del av olika informations- och kunskapskällor och sociala medier även på målspråket. Goda kunskaper i målspråket ger eleverna möjligheter att ta del av medborgerlig information från EU eller andra internationella organisationer, utan att vara beroende av en översättare mellanhand.

Tilltro till sin förmåga

Ett av huvudsyftena med undervisningen i moderna språk är att eleverna ska få *tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften*. Motivet bakom detta syfte är vetskapen om att ett gott självförtroende är grundläggande för att våga delta språkligt i olika situationer och sammanhang. Det kan vara allt från samtal om musik på målspråket till att delta i ett internationellt arbetsliv. Med tilltro till sin förmåga att kommunicera på andra språk kan eleverna möta nya människor och platser och lämna invanda språkliga miljöer. Trygghet och språklig säkerhet gör att man kan vara den man är på fler än ett språk.

Genom interkulturella erfarenheter och möten utvecklas individens sociokulturella kunskaper, det vill säga kunskaper om vad som är accepterade koder och värderingar i andra kulturer. Detta kan på sikt leda till förståelse för och tolerans för olika kulturer och interkulturell medvetenhet. Språkkunskaper kan på så vis bli viktiga för värdegrundsfrågor och bidra till minskade klyftor i samhället och till ökad delaktighet.

Allsidig kommunikativ förmåga

Undervisningen i moderna språk ska ge eleverna möjlighet att utveckla *en allsidig kommunikativ förmåga*. I en sådan förmåga ingår såväl sociala som interkulturella och språkliga aspekter.

De sociala och interkulturella aspekterna innebär att man kan anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare. I en social och interkulturell förmåga ingår att så långt som möjligt känna till och använda de kulturella koder och det språkbruk som behövs för att kunna kommunicera i både formella och informella situationer. Det kan handla om ordval, språkmarkörer för artighet, hur jag inleder ett brev eller mejl, hur jag uppträder i olika sammanhang eller tackar och säger nej.

Den kommunikativa förmågan innefattar även en ökande grad av *språklig säkerhet*. Det innebär att i man möjligaste mån behärskar språkets form, det vill säga vokabulär, fraseologi, uttal, prosodi, stavning och grammatik. Syftet med detta är att utveckla komplexiteten och precisionen i elevens språk. Med kunskaper om språkets form kan eleverna utveckla förmågan att uttrycka sig och kommunicera i allt mer avancerade och krävande sammanhang.

Strategier för att stödja kommunikation

Ibland uppstår situationer där man försöker förmedla eller uppfatta ett budskap, men upplever att man inte lyckas nå fram till den som lyssnar. I andra situationer kan det vara svårt att som mottagare förstå ett budskap. Det kan handla om ordval, problem med uttal och prosodi, formuleringsförmåga eller förmåga att anpassa sig till situation och mottagare. Då behöver man kunna kompensera detta genom till exempel omformuleringar, synonymer, frågor och kroppsspråk. Ett syfte med undervisningen i moderna språk är därför att eleverna ska utveckla och *kunna använda olika strategier*, tillvägagångssätt, så att de övervinner dessa hinder i kommunikationen.

Egna erfarenheter

När man börjar studera språk och språkområden väcker det ofta frågor om det egna samhället jämfört med målspråkets. Syftet att *sätta innehållet i undervisningen i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen* handlar om att eleverna ska få reflektera över skillnader och likheter mellan egna erfarenheter och företeelser i målspråksområdena. Forskning om lärande visar att det är viktigt att undervisningen knyts till elevernas förkunskaper, erfarenheter och behov. Man brukar tala om elevens förförståelse. På så vis skapas meningsfulla och funktionella sammanhang.

Sociala och kulturella företeelser

Ett centralt syfte med undervisningen i moderna språk är att eleverna ska få *kunskaper om och förståelse för olika livsvillkor samt sociala och kulturella företeelser i områden och sammanhang där målspråket används*. Sådana kunskaper är en förutsättning för att eleverna ska kunna förstå nyanser, referenser och även underförstådda betydelser i språket i möten med människor, i litteratur och i film.

Genom att eleverna får veta mer om livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika delar av världen där målspråket används, får de möjlighet att reflektera över likheter och skillnader i språkområdena, utan att för den skull direkt värdera dem. På det sättet finns det en central koppling mellan värdegrundsfrågor och undervisningen i moderna språk.

Att kursplanen använder uttrycket *sociala och kulturella företeelser i områden och i sammanhang där språket används* i stället för länder, kan ses mot bakgrund av språkens ökande närvaro i allt fler sammanhang. Språkområden sammanfaller inte heller alltid med nationsgränser. Språk ska ses i ett socialt perspektiv – det är tillsammans med andra människor det används och lärs.

Söka, värdera och välja källor

Många elever har med sig kunskaper i språk från omvärlden utanför skolan: från familjen, övrig omvärld, erfarenheter, intressen och internet. Mängden information som finns tillgänglig via olika medier är enorm, och möjligheterna att hitta intresseväckande och samtidigt språkligt och kognitivt utmanande material är mycket goda. Forskningen betonar att om eleverna ska kunna tillägna sig ett språk effektivt, är det viktigt att de får möta språket i sammanhang som är begripliga och intresseväckande för dem. Det är samtidigt viktigt att språket ligger på en nivå som innebär vissa språkliga utmaningar.

Ett syfte med undervisningen i moderna språk är därför att eleverna får möjlighet att *söka, värdera, välja och tillägna sig innehållet i talat språk och texter från olika källor*. Tanken med detta är att eleverna ska få lära sig hitta egna vägar till information som intresserar dem och vänja sig vid att ta vara på det språk som finns tillgängligt i omvärlden.

Hjälpmedel för lärande

För att stödja och utveckla elevernas lärande är det centralt att undervisningen ger dem förutsättningar att *använda olika hjälpmedel för lärande, förståelse, skapande och kommunikation*. Genom att eleverna tränar på att använda olika medier som hjälpmedel i språkundervisningen får de tillgång till ett inflöde av levande och dynamiskt språk att bearbeta och tillägna sig. De får då också en kanal för att uttrycka sig på ett kreativt sätt. På så sätt kan elevernas språk utvecklas i ett autentiskt sammanhang.

Intresse för språk och kulturer och nyttan med språkkunskaper

Litteratur och kunskaper om historia och levnadsvillkor i olika samhällen och områden, kan ge eleverna nycklar till att förstå språket. En viktig uppgift för undervisningen i moderna språk blir därför att *stimulera elevernas intresse för språk och kulturer*. Tillsammans med kunskaperna i målspråket bidrar kunskaper om omvärlden och kultur i vid bemärkelse inom områden där språket används, till nya perspektiv.

Ett syfte med undervisningen i moderna språk är också att skapa insikt om *nyttan av språkkunskaper*. Vi lever i en allt mer globaliserad värld, olika språk omger oss i vardagen och används inom i stort sett alla områden: privat, i samhället, i olika medier, i arbetslivet och i studiemiljöer nationellt och internationellt. Flera internationella rapporter pekar på behovet av bättre språkkunskaper inom EU för att öka den internationella konkurrenskraften och därmed den ekonomiska tillväxten. Det är därför angeläget för skolan att skapa motivation för svenska elever att studera språk.

De långsiktiga målen

Kursplanens syftestext avslutas med ett antal långsiktiga mål. De är formulerade som förmågor som undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att utveckla. Förmågorna ligger till grund för kunskapskraven i ämnet och kommenteras längre fram i avsnittet ”Kunskapskraven”.

DET CENTRALA INNEHÅLLET

Det centrala innehållet i kursplanen anger vilket obligatoriskt innehåll som ska behandlas i undervisningen. Innehållet är indelat i kunskapsområden som tillsammans ringar in centrala delar av ämnet. Kunskapsområdena bör inte ses som separata arbetsområden för undervisningen, utan de kan kombineras på de sätt som läraren bedömer som mest lämpliga för att uppnå syftet med undervisningen.

Varje kunskapsområde består av ett antal punkter. Dessa ska inte uppfattas som att de alltid ska väga lika tungt i undervisningen. Innehållspunkterna ska snarare uppfattas som byggstenar som kan kombineras på olika sätt. Det centrala innehållet är strukturerat så att det visar på en progression. Det innebär att innehållet vidgas och fördjupas upp genom årskurserna.

Innehållet i moderna språk

Det centrala innehållet i moderna språk, såväl inom ramen för elevens val som inom ramen för språkval, är genomgående indelat i tre delar: ”Kommunikationens innehåll”, ”Lyssna och läsa – reception” och ”Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion”. Indelningen har sin grund i den tidigare nämnda gemensamma europeiska referensramen för språk, GERS. I denna syns den kommunikativa språkliga kompetensen hos den som studerar språk i olika språkliga aktiviteter. Av dessa har kursplanen valt att använda sig av reception, produktion och interaktion. Var och en av dessa typer av aktiviteter kan förekomma i samband med muntliga och/eller skriftliga texter.

I den europeiska referensramen finns ytterligare en aktivitet, mediering, som innefattar förmågan att tolka och översätta. Mediering är bortvald i kursplanen för att det ska vara möjligt att bedriva undervisningen helt på målspråket, något som kan underlätta för elever som inte har svenska som modersmål.

Det finns en tydlig tanke bakom ordningsföljden mellan delarna i ämnets centrala innehåll: ”Kommunikationens innehåll” anger vad eleverna läser om, lyssnar till, skriver om samt talar och samtalar om. Det är alltså ett slags generalinstruktion till ”Reception” och ”Produktion och interaktion”.

Reception, det vill säga förmågan att förstå och tolka det man läser eller lyssnar till, är nödvändig för att kunna interagera och själv producera något. Det som eleverna läser och lyssnar till är ofta mer omfattande och har en högre svårighetsgrad än det som de själva producerar eller interagerar kring. Därför ligger innehållet som handlar om reception före det som handlar om produktion och interaktion.

I många stycken är det centrala innehållet likartat eller identiskt för moderna språk inom ramen för elevens val, och inom ramen för språkval, trots att språkvalet är den större kursen. (Den motsvaras av steg 2 enligt beskrivningen ovan.) Kursplanen har valt dessa likartade skrivningar eftersom mycket innehåll, till exempel olika texttyper eller strategier, inte har någon angiven svårighetsgrad. Däremot beskriver kunskapskraven med vilken kvalitet eleverna tillämpar det centrala innehållet.

Exempel i innehållet

Under rubriken Centralt innehåll förekommer vissa exempel. De förtydligar innehållet, men är inte uttryck för att de bör prioriteras framför andra alternativ. Till exempel anges för ämnet inom ramen för elevens val att innehållet *hur ord och fasta språkliga uttryck, till exempel artighetsfraser och tilltalsord, används i texter och talat språk i olika situationer* ska ingå i undervisningen. Det innebär att studier av hur fasta språkliga uttryck används i texter och talat språk i olika situationer, är en obligatorisk del av undervisningen i moderna språk. Däremot kan undervisningen lika gärna handla om ordspråk, slanguttryck eller andra informella formuleringar som om artighetsfraser och tilltalsord.

Nedan kommenteras det centrala innehållet med utgångspunkt i de tre kunskapsområdena.

Kommunikationens innehåll

I det här kunskapsområdet anges de ämnesområden och sammanhang som eleverna ska få lyssna till, samtala om, skriva om och läsa om. Det kan till exempel vara intressen, personer och händelser. I praktiken kommer kunskapsområdena ”Reception” och ”Produktion och interaktion” att integreras i detta kunskapsområde.

Intressen personer och platser

Generellt är det betydelsefullt att eleverna kan relatera det som behandlas i undervisningen till sin egen verklighet. Förförståelse i någon form har stor betydelse för hur man tillägnar sig det språkliga inflödet. Därför anger kursplanen att det centrala innehållet här, både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval, ska vara *ämnesområden som är välbekanta för eleverna*.

Inom ramen för elevens val är *intressen, vardagliga situationer, personer och platser* närliggande ämnen som kan behandlas. Det kan handla om det som verkligen finns runt eleverna: familj, kamrater, skolgården. Inom ramen för språkval är detta utbyggt till att även omfatta *aktiviteter och händelser*. Progressionen kan bestå i att även platser och personer man kommunicerar kring blir mer avlägsna även fysiskt.

Många elever, inte minst i tonåren, upplever det som angeläget att få samtala om etiska frågor. Därför ska undervisningen inom ramen för elevens val behandla *åsikter och känslor* och inom ramen för språkval även *erfarenheter*.

Vardagsliv och levnadsvillkor

Kunskaper om hur människor lever i områden där målspråket används, har stor betydelse för att eleverna ska kunna delta i samtal och i annan kommunikation. Inom ramen för elevens val handlar det om *vardagsliv och levnadssätt i olika sammanhang och områden där språket används*. Områden innebär här såväl elevnära innehåll som geografiska områden och kulturer. Inom ramen för språkval är detta innehåll utvidgat till att även omfatta *sociala relationer*.

Begreppet kultur har en mycket vid betydelse i kursplanen. Det gäller alltså inte bara att eleverna behöver kunskaper om kultur i traditionell bemärkelse som litteratur eller konst. Kursplanens användning av kulturbegreppet innefattar också kulturtraditioner, värderingar och centrala begrepp i olika grupper och sociala sammanhang i de delar av världen där språket används. Det handlar om att kunna se och förstå mönster, men samtidigt undvika kollektiva stereotyper. För att kunna göra detta kan eleverna behöva stöd för att uppmärksamma och bli medvetna om kommunikationsmönster i sina egna olika vardagliga sammanhang.

Lyssna och läsa – reception

Det här kunskapsområdet handlar om hur man förstår och tolkar det man läser eller lyssnar till. I kursplanen för moderna språk används begreppet text på ett traditionellt och avgränsat sätt för att beteckna något som är skrivet. Kursplanen skiljer därför på talat språk och texter. Denna användning av textbegreppet motiveras av att beskrivningarna på så sätt blir tydligare.

Talat språk och texter

Både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval lyfts *tydligt talat språk och texter som är instruerande och beskrivande från olika medier* fram som centralt innehåll. Att materialet hämtas från olika medier är viktigt för variationens och omfattningens skull. Målspråk som är tydligt talat kan till exempel även framföras av personer som inte har målspråket som förstaspråk.

Samtal och dialoger

Den muntliga receptionen, det vill säga hörförståelsen, sker inom ramen för elevens val i *olika former av samtal och dialoger* och inom ramen för språkval i form av *samtal, dialoger och intervjuer*. Progressionen består i att det som eleverna lyssnar till blir allt mer varierat. Dessutom introduceras efterhand inslag som blir mer krävande att lyssna till. Språket i intervjuer inom ramen för språkval kan till exempel präglas både av varierande tempo och varierande uttal.

Sakprosa och fiktion

Med genre menas en typ av framställning, som kännetecknas av en viss uppsättning stildrag eller innehållsliga faktorer och som ofta har en speciell användning. Affärsbrev, matrecept, bloggar, romantiska komedier och tecknade serier är några exempel på gener. Kursplanen i moderna språk betonar, utan att begreppet genre nämns, betydelsen av att eleverna får möta olika typer av framställningar.

Såväl sakprosa som skönlitterära texter ingår i det centrala innehållet i moderna språk. Både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval ska eleverna få möta sakprosa dels i *texter som är instruerande och beskrivande*, dels som *skriftlig information*. Exempelen i kursplanen är valda för att betona vikten av att eleverna uppmuntras till att se omvärlden som en resurs och en möjlighet i sin språkutveckling.

De skönlitterära texterna och inslagen finns både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval i form av *berättelser och annan fiktion även i talad eller dramatiserad form*. Det vill säga undervisningen ska behandla fiktion som finns både i bokform och i form av till exempel film. Det centrala här är att eleverna ges ordentligt utrymme att bredda sin repertoar.

Strategier

Begreppet ”strategi” förekommer ofta i kursplanen. Strategi är ett samlingsbegrepp för olika metoder eller handlingsätt vid kommunikation och i elevernas lärande. Strategier kan vara medvetna eller delvis omedvetna, de kan vara planerade eller spontana. De kan också vara mer eller mindre effektiva. Även att använda hjälpmedel som till exempel lexikon och datorprogram, är en typ av strategi.

Alla människor behöver och använder strategier för att förstå, göra sig förstådda, kommunicera och lära. Inte minst nybörjare i språk behöver under en lång tid kompenserande strategier när språkkunskaperna inte riktigt räcker till. Efter hand som språkfärdigheten ökar minskar behovet av rent kompensatoriska strategier, men man fortsätter att använda kommunikativa strategier.

Eleverna behöver bli medvetna om vilka strategier som står till buds. De behöver också hjälp att hitta effektiva strategier både för att kommunicera och för att utveckla språkkunskaperna. Genom undervisningen kan eleverna få stöd i att öka sin medvetenhet om verkningsfulla strategier, så att de kan välja att handla på sätt som är anpassade till situation och syfte och som ger goda resultat.

Strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang

Strategier för att lättare förstå talat språk och texter går ut på att man använder sin förståelse för att göra så goda gissningar eller uppskattningar som möjligt av det man inte förstår. Eleverna ska alltså ges möjlighet att utveckla sin ”guessing competence”, det vill säga sin förmåga att dra så logiska slutsatser som möjligt om innehållet i ofullständiga eller otydliga budskap. Konkret kan detta handla om att våga och att kunna gissa sig till det huvudsakliga budskapet med hjälp av exempelvis sammanhanget, kända ord, bilder eller rubriker.

Inom ramen för elevens val är innehållet här *strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och dra slutsatser om innehållet*, medan innehållet inom ramen för språkval är mer utvidgat och formulerat som *strategier för att uppfatta betydelsebärande ord och sammanhang i talat språk och texter*. Det kan till exempel betyda att man har en strategi för sitt lyssnande när man står på en perrong och försöker uppfatta tågtider, eller när man försöker tolka om en person är glad eller arg.

Genom sådana processer, som ofta sker gradvis, kan luckor i budskapet fyllas ut genom slutledning för att man ska få en mer utförlig bild av budskapets betydelse och beståndsdelar. De luckor som fylls ut genom slutledning kan böttna i språkliga begränsningar eller besvärliga villkor som störande bakgrundsljud eller dålig mobiltäckning. Framgångsrika strategier är alltid helt situationsbetingade, det vill säga de används bara i den utsträckning som krävs för att förstå det aktuella budskapet.

Att söka och välja texter från olika medier

I dagens samhälle är omvärlden en i det närmaste outtömlig källa för autentiskt språk. Det finns en bredd i utbudet av information som tillgodoser de flesta intressen. Därför behöver eleverna i undervisningen i moderna språk arbeta med texter och talat språk från olika medier.

Inom ramen för elevens val ska undervisningen behandla hur man gör för att *orientera sig i texter och talat språk från internet och andra medier*. Detta kan ses ihop med vad som tidigare sagts om lässtrategier på denna nivå. Inom ramen för språkval anger kursplanen att undervisningen ska behandla *olika sätt att söka och välja texter och talat språk från internet och andra medier*. Här krävs alltså en bättre förmåga att tolka och förstå innehållet i det man arbetar med.

Språkets form och struktur

I den allsidiga kommunikativa förmågan, som är ett syfte med undervisningen i moderna språk, ingår även kunskaper om språkets form och struktur. Forskning om språklära visar att eleverna tillgodosör sig studier av språkliga strukturer bättre när de upplever att strukturen fyller ett omedelbart behov och har ett tydligt syfte i kommunikationen. Detta är innebörden i den tidigare nämnda funktionella och kommunikativa språksynen och därför anger kursplanen att eleverna, både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval, ska studera *språkliga företeelser ... i det språk eleverna möter*. Detta språk kan finnas i texter eller talat språk som eleverna själva väljer och kan till exempel vara litteratur, sångtexter eller nyhetsartiklar.

Eftersom de språkliga företeelserna då varierar ger det centrala innehållet bara exempel på vilka språkliga företeelser det kan röra sig om. Det innebär också att det både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval, kan vara uttal, intonation, grammatiska strukturer och interpunktion som behandlas.

Kursplanen anger alltså inget obligatoriskt innehåll och ingen obligatorisk ordningsföljd för vilka grammatiska företeelser eleverna ska få undervisning i eller om. Detta kommer sig av att kursplanen utgår från att kommunikationen är primär. Språkliga element som grammatiska strukturer och stavning ska därför tas in i undervisningen först när de fyller ett funktionellt syfte för att förtydliga och berika kommunikationen.

Anpassning efter syfte och mottagare

En viktig del av den språkliga medvetenheten är förmågan att se och reflektera över hur språket faktiskt används i autentiskt material, och utifrån detta utveckla sitt eget språk. Både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval finns innehållet *hur ord och fasta språkliga uttryck används i texter och talat språk i olika situationer*. Det ger eleverna möjlighet att iakttä och reflektera över hur språket kan anpassas efter mottagare och syfte. Förmågan att anpassa sitt språk till olika situationer är, som tidigare påpekats, central för att man ska kunna kommunicera framgångsrikt i formella och informella sammanhang.

Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion

I kunskapsområdet ”Tala, skriva och samtala – produktion och interaktion” uttrycks, med några små modifieringar, samma genrer som under ”Lyssna och läsa – reception”. Tanken är att eleverna även ska få tillfälle att skapa olika typer av framställningar i sin produktion och interaktion, och att de med stigande språklig förmåga ska få arbeta mer medvetet med specifika stildrag i muntliga och skriftliga framställningar.

Undervisningen ska både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval, behandla *presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i tal och skrift*. Eleverna inom ramen för språkval ska ges möjlighet att arbeta med dessa texttyper i *sammanhängande* tal och skrift. Det är en aspekt som inte tas upp inom ramen för elevens val, eftersom den språkliga förmågan ännu inte nått så långt där.

Strategier vid produktion

När den språkliga förmågan inte räcker till behöver eleverna anpassa sitt språk till uppgiften och/eller mottagaren. De strategier som är ett centralt innehåll i kunskapsområdet som rör produktion, går ut på att eleverna ska kunna förtydliga eller stärka budskapet i den egna kommunikationen. Kursplanen utelämnar denna typ av strategier inom ramen för elevens val. Anledningen till detta är att elevernas språkliga repertoar förmodligen ännu inte är tillräckligt bred för att de ska kunna använda sig av exempelvis omformuleringar. Det hindrar inte att lärare arbetar med denna typ av strategier om det är relevant för eleverna.

Inom ramen för språkval finns innehållet *strategier för att förstå och göra sig förstådd när språket inte räcker till*. Det kan handla om att kompensera på något sätt, till exempel att använda ett enklare språk än det man normalt använder, att skriva om eller att bara beskriva delar av det man vill säga.

Strategier vid interaktion

Strategier vid interaktion innefattar både receptiva och produktiva strategier. I ett samtal, i en diskussion eller i ett chattforum, kan deltagarna göra på olika sätt för att stärka samarbetet och se till att samtalet utvecklar sig i rätt riktning. Att kunna välja rätt strategi för rätt tillfälle kan bidra till ömsesidig förståelse och ett fokuserat angreppssätt.

Eftersom samtalsituationen är så grundläggande för kommunikationen även på nybörjarnivå, finns strategier för interaktion som innehåll både inom ramen för elevens val, och inom ramen för språkval.

Inom ramen för elevens val ska undervisningen behandla *strategier för att lösa språkliga problem i samtal*. Detta handlar om att få ett enklare samtal att inte stanna upp, och att även icke-verbal kommunikation som gester är ett verktyg för att hålla igång samtalet. Inom ramen för språkval handlar strategierna vid interaktion om att *delta i och bidra till samtal*. Ett sätt att bidra till att samtalet utvecklas kan vara att ställa uppföljande frågor, be om förtydliganden eller stödja samtalspartnern genom att med korta, enkla fraser förmedla att man förstår.

Interaktion sker ofta muntligt, ansikte mot ansikte, och kan även innefatta ogillande eller bekräftande språklyd och tonfall som uttrycker ironi eller gillande. Gester kan användas i förstärkande eller frågande syfte. Medvetenhet om att gester och annat kroppsspråk har innebörder som kan skilja sig mycket åt mellan olika språkområden, och att kunna tolka och använda sådana sociokulturella inslag rätt, är ofta avgörande för framgångsrik kommunikation.

Språkets form

Utgångspunkten för arbetet med språkets formsystem är inte någon grammatisk stege i kursplanen. Det som lyfts fram är istället vad eleverna ska kunna göra med språket: ställa frågor, berätta om sådant som engagerar dem, förstå nyhetssändningar och så vidare. Därför anges inte någon fast ordning i vilken eleverna ska studera olika grammatiska moment.

Så långt det är möjligt ska undervisningen uppmärksamma sådana formelement som är nödvändiga för att både inom ramen för elevens val och inom ramen för språkval *förtydliga och berika kommunikationen*. Eleverna har sinsemellan olika behov av arbete med språkets formelement. Det kan bland annat bero på vilket modersmål de har och på vilket sätt de tillägnar sig språket. I praktiken innebär detta att olika elever behöver stärka olika formella språkliga aspekter, inte minst för att kunna anpassa språket till situation, syfte och mottagare. Av den anledningen är innehållet *uttal och intonation, stavning och interpunktion, artighetsfraser och andra fasta språkliga uttryck samt grammatiska strukturer*, att betrakta som exempel som anger en riktning. Kursplanen anger inte heller vilka aspekter inom till exempel grammatiska strukturer och intonation som ska bearbetas och i vilken följd. Den anger bara att det ska ske ett medvetet arbete med detta innehåll.

KUNSKAPSKRAVEN

Kunskapskraven är skrivna i löpande text och ger helhetsbeskrivningar av vilka kunskaper som krävs för de olika betygsstegen. De grundar sig på förmågorna som beskrivs i de långsiktiga målen samt på det centrala innehållet.

Kunskapsformer och helhetssyn

Kunskapskraven är konstruerade utifrån den kunskapssyn som finns i läroplanen. Där beskrivs att kunskap kommer till uttryck i olika former, så kallade kunskapsformer, som förutsätter och samspelar med varandra. Dessa kunskapsformer kan till exempel vara att kunna analysera eller framställa något. Enligt läroplanen måste skolans arbete inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och skapa ett lärande där de olika formerna balanseras och blir till en helhet. Detta innebär att en specifik kunskapsform inte kan kopplas samman med ett visst betygssteg. Att en elev behärskar fakta i form av minneskunskap är med andra ord inte enbart knutet till betyget E. På samma sätt leder en elevs förståelse och analysförmåga inte automatiskt till betygen C eller A. Av den anledningen finns de kunskapsformer som beskrivs i ämnets långsiktiga mål uttryckta på alla betygsnivåer.

Kunskapskrav för olika årskurser

Kunskapskraven i moderna språk beskriver vad som krävs för de olika betygsstegen i årskurs 9 i grundskolan. Kraven utgår från de långsiktiga målen i syftet och relaterar till det centrala innehållet i årskurserna 4–9.

Kunskapskraven är skrivna som helhetsbeskrivningar och för att få betyget E, C eller A krävs att elevens kunskaper motsvarar beskrivningen av kunskapskravet i sin helhet.

I tabellform

Det är viktigt att läsa och förstå kunskapskraven ur ett helhetsperspektiv. Men för att det ska vara lätt att urskilja progressionen, det vill säga hur kraven förändras och utvecklas mellan betygsstegen, presenteras de förutom i löpande text även i en tabell i kursplanen.

Avläser man tabellen vertikalt framträder ett betygssteg i sin helhet. Läser man den istället horisontellt syns progressionen mellan betygsstegen tydligt. De fetmarkerade orden visar vad som skiljer kunskapskraven på de olika betygsstegen från varandra.

Exempel hämtat från moderna språk inom ramen för elevens val

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9	Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9	Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9
I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt och begripligt med enstaka ord och fraser.	I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt och relativt tydligt med fraser och meningar.	I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande.

Varje del av kunskapskraven inleds med en beskrivning av vad eleven kan eller har kunskaper om. Den beskrivningen tar sin utgångspunkt i en förmåga (i exemplet ovan förmågan att *formulera sig och kommunicera i tal och skrift*). De beskriver även **hur** eleven visar sitt kunnande för de olika betygsstegen. Det är genom den beskrivningen som kvaliteten eller nivån på elevens kunnande syns.

Sammanfattande uttryck

Kunskapskraven utgår från de långsiktiga målen och relaterar till det centrala innehållet. För att kunskapskraven ska vara hanterbara och inte bli alltför omfattande, preciseras inte innehållet lika detaljerat i kunskapskraven som i det centrala innehållet. Alltför detaljerade kunskapskrav skulle även kunna ge oönskade effekter vid betygssättningen. Enstaka detaljer i kunskapskraven som eleven inte motsvarar, skulle kunna leda till att eleven inte uppfyller kunskapskravet i sin helhet. Innehållet beskrivs därför ofta med sammanfattande uttryck i kunskapskraven.

Exempel:

Det sammanfattande uttrycket *muntliga och skriftliga framställningar* i utdraget ur kunskapskravet ovan kan syfta på flera olika punkter i det centrala innehållet.

I årskurserna 4–9 syftar det bland annat på:

- Presentationer, instruktioner, meddelanden, berättelser och beskrivningar i tal och skrift.
- Berättelser och annan fiktion även i talad eller dramatiserad form ...

Relationen mellan kunskapskraven och de långsiktiga målen

Eleverna ska ges möjlighet att utveckla förmågorna i de långsiktiga målen genom hela grundskoletiden. Här följer en övergripande beskrivning av utvecklingen i förmågorna, det vill säga progressionen, i ämnet moderna språk och hur den skrivs fram i kunskapskraven.

Förmågan att

– *förstå och tolka innehållet i talat språk och olika slags texter*

Här utgår progressionen inom ramen för elevens val från att eleven ska förstå tydligt talat och enkelt språk i långsamt tempo och enkla texter om vardagliga och välbekanta ämnen. Inom ramen för språkvalet utgår den från ett krav på förståelse av tydligt talat och enkelt språk i lugnt tempo och av lättillgängliga texter i olika genrer. På de högre betygsnivåerna ställs i båda fallen allt högre krav på elevens sätt att redogöra för, kommentera och agera utifrån innehållet.

– *använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådda*

Progressionen i förmågan att använda språkliga strategier ligger, såväl inom ramen för elevens val som inom ramen för språkvalet, i att eleven i allt högre utsträckning väljer och använder funktionella strategier för att underlätta sin förståelse vid lyssnande och läsning. Dessutom ställs det allt större krav på relevans när eleven väljer och använder texter och talat språk från olika medier i sin egen produktion och interaktion.

– *formulera sig och kommunicera i tal och skrift* och

– *anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang*

När det gäller förmågorna att formulera sig och kommunicera i tal och skrift och att anpassa språket efter olika sammanhang ligger progressionen, såväl inom ramen för elevens val som inom ramen för språkvalet, i att eleven formulerar sig tydligare, mer sammanhängande och med allt mer varierat ordförråd i sina muntliga och skriftliga framställningar. Efter hand ställs även allt högre krav på att eleven gör enkla förbättringar av sina framställningar. Dessutom krävs det att eleven använder allt mer funktionella strategier för att lösa problem i sin interaktion och för att förbättra den. Inom ramen för språkvalet tillkommer på de högre betygsnivåerna krav på ökad grad av anpassning av interaktionen till syfte, mottagare och situation.

– *reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där språket används*

Progressionen här utgår från att eleven ger enkla kommentarer till några företeelser och gör enkla jämförelser med egna erfarenheter. På högre betygsnivåer krävs inom ramen för språkvalet att eleven visar ett ökat djup i sina diskussioner om företeelser och i sina jämförelser med egna erfarenheter.

Bilaga: Användningen av värdeord i kunskapskraven

I kunskapskraven används ett begränsat antal uttryck, värdeord, för att beskriva kunskapsnivåer för olika betygssteg på ett enhetligt och tydligt sätt. Alla värdeord i kunskapskraven är fetmarkerade för att skillnaderna mellan kunskapskraven ska bli tydliga.

Kunskapskraven i engelska, moderna språk och teckenspråk för hörande skiljer sig från övriga ämnen i sin uppbyggnad och i begreppsanvändningen. Skillnaderna beror på att kursplanerna och kunskapskraven i dessa språkämnen utgår från beskrivningen av språkfärdighetsnivåer i den tidigare nämnda gemensamma europeiska referensramen för språk, GERS.

Som exemplet i tabellen nedan vill visa anger kunskapskraven språkfärdighet på olika betygsnivåer genom att kombinera flera värdeord. Det beror på att olika värdeord beskriver olika språkliga förmågor. Språkfärdigheten i produktion och interaktion är komplex och det är kombinationen av värdeord som i sig utgör progressionen.

E	C	A
I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt och begripligt med fraser och meningar . (...) I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar .	I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt, relativt tydligt och till viss del sammanhängande . (...) I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig enkelt och relativt tydligt med ord, fraser och meningar .	I muntliga och skriftliga framställningar av olika slag kan eleven formulera sig enkelt, relativt tydligt och relativt sammanhängande . (...) I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig enkelt och tydligt med ord, fraser och meningar samt i någon mån anpassat till syfte, mottagare och situation.

Tabellen är ett utdrag ur kunskapskraven för moderna språk i årskurs 9 inom ramen för språkval och för engelska i årskurs 6.

Här följer en sammanställning av de olika värdeord som används för att beskriva de förmågor som tillsammans utgör språkfärdighet i produktion och interaktion. Den förklarar hur dessa värdeord ska förstås, det vill säga vilken förmåga som beskrivs och hur nivåerna på de olika förmågorna anges.

Vissa förmågor beskrivs bara i två steg, medan andra anges i flera, ibland upp till fem, steg. Anledningen till detta är att olika förmågor utvecklas olika snabbt. Det är därför som en förmåga i vissa fall kan beskrivas med samma värdeord på flera betygssteg. I utdraget ur kunskapskraven i tabellen ovan karaktäriseras till exempel språkets omfång och bredd som *enkelt* på samtliga betygssteg. Progressionen ligger istället i hur ett enkelt ord- och strukturförråd kombineras med de övriga språkliga förmågorna.

Språkets omfång och bredd	Enkelt	Relativt varierat
----------------------------------	--------	-------------------

Uttrycken beskriver elevens ord- och strukturförråd och förmågan att använda dessa i tal och skrift. *Enkelt* innebär att eleven använder ett mycket grundläggande förråd av ord och enkla fraser, medan uttrycket *relativt varierat* innebär att eleven har tillgång till och använder sig av en bredare repertoar av ord och satsstrukturer.

Språkets precision	Begripligt	Relativt tydligt	Tydligt
---------------------------	------------	------------------	---------

Uttrycken beskriver hur effektivt eleven utnyttjar och organiserar det språk hon eller han har tillgång till för att framföra sitt budskap i tal och skrift. Uttrycket *begripligt* innebär att eleven kan använda några få enkla grammatiska strukturer och mönster och för det mesta göra sig förstådd. *Relativt tydligt* innebär att eleven kan använda enkla strukturer och mönster och oftast göra sig förstådd. Uttrycket *tydligt* handlar om att eleven kan använda vanliga strukturer och mönster och uttrycka sig förhållandevis exakt.

Grad av textbindning	Med enstaka ord och fraser	Med fraser och meningar	Till viss del sammanhängande	Relativt sammanhängande	Sammanhängande
-----------------------------	----------------------------	-------------------------	------------------------------	-------------------------	----------------

Uttrycken beskriver elevens förmåga att strukturera budskap och ordna satser så att de bildar sammanhängande språk i tal och skrift. Uttrycken *med enstaka ord och fraser* respektive *med fraser och meningar* beskriver ett mycket grundläggande förråd av ord, enkla fraser och meningar som eleven använder för att kommunicera.

I uttrycken *till viss del sammanhängande*, *relativt sammanhängande* och *sammanhängande* ligger att eleven i allt högre utsträckning kan använda sambands- eller bindeord för att knyta samman satser och meningar på ett relevant sätt. Uttrycken används dessutom för att ange en ökad förmåga att hålla en röd tråd i en framställning och att tydliggöra orsaks- eller följdförhållanden. De pronomen som eleven använder refererar också på ett allt tydligare sätt till sitt huvudord eller till en fras.

Flöde i interaktion och produktion	Med enstaka ord och fraser	Med ord, fraser och meningar	Med visst flyt	Med flyt
---	----------------------------	------------------------------	----------------	----------

Uttrycken beskriver i vilken utsträckning eleven talar, skriver och samtalar med ett naturligt flöde utan att behöva stanna upp eller tveka så att det stör kommunikationen. Uttrycken *med enstaka ord och fraser* respektive *med fraser och meningar* beskriver hur eleven uttrycker sig i olika typer av framställningar och interagerar, till exempel genom att ställa och besvara enkla frågor, ibland med märkbara pauser för omformuleringar och omtagningar.

Uttrycket *med visst flyt* innebär främst att eleven uttrycker sig relativt obehindrat i olika typer av framställningar och interagerar relativt otvunget genom att haka i och fylla på samtalet utan att alltför ofta tveka eller behöva stanna upp. Uttrycket *med flyt* innebär att det finns ett naturligt flöde i framställningen och att eleven interagerar genom att på ett relevant och otvunget sätt haka i, fylla på och utveckla samtalet.

Grad av mottagaranpassning	I någon mån anpassat	Med viss anpassning
-----------------------------------	----------------------	---------------------

Uttrycken beskriver elevens förmåga att anpassa sitt språk efter mottagare, syfte och situation. Det kan handla om val och användning av hälsningsfraser eller tilltalsformer, anpassning till artighetskonventioner eller till formella och informella stilnivåer som är knutna till språket och språkområdet. Det kan också handla om att anpassa talhastigheten eller artikulationen efter vem man vänder sig till.

Uttrycket *i någon mån anpassat* innebär att eleven kan delta i mycket korta sociala samtal och använda enkla, vardagliga fraser som fungerar i det aktuella sammanhanget. Uttrycket *med viss anpassning* innebär att eleven kan klara sig i några olika sociala sammanhang genom att hantera mindre förutsägbara men enkla situationer på ett sätt som är lämpligt och funktionellt.

Skolverket

www.skolverket.se

ISBN: 978-91-38325-51-3